

שערי תשובה לרבינו יונה שער ג: רכט, רל:

החלק החמישי – נבלות הפה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת לג, א): כל המנבל את פיו אפילו נגזר עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה. ואמר ישעיה (ישעיה ט, טז): "על כן על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה". ובעבור זאת, המנבל את פיו כבד עוץ ונתעב ונאלח, כי עזב והניח הבושה והצניעות שהן המדות הידועות לזרע הקדש, והלך על שבילי עזות פנים שהיא מדת הנבלים הרעים, והשנית – כי חלל את קדש ישראל, שנאמר (דברים ד, ו): "ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", וזה נהג על דרך הסכלים הנמאסים המרוחקים מדרך השכל שכולו יפה אף נעים, ועלה באשם ותעל צחנתם, וכל חכם ונבון שקץ ישקצם ותעב יתעבם, והנה הוא מחלל כלי השכל אשר הוא יקר מכל כלי חמדה, שנאמר (משלי כ, טו): "וכלי יקר שפתי דעת".

והשומע דבר נבלות הפה ענשו גדול, כי לא יאטם אזנו ולא יבדל מתוך דוברי נבלה, ועליו נאמר (שם כב, יד): "שוחה עמוקה פי זרות זעום ה' יפול שם".

ואמרו רבותינו (פסחים ג, א): לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו, שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו, שנאמר (בראשית ז, ח): "ומן הבהמה אשר איננה טהורה", כי בעת ההיא היתה בהמה הטמאה מותרת באכילה, אך לא היתה טהורה לקרבן, על כן נחשב לשון מגונה אם יגנה אדם הדברים אשר הם למאכל אדם.

והנה חייב האדם להזהר שלא יוציא מפיו דבר מגונה, גם כי תביאנו הנחתו לשון מגונה להאריך דבריו ולהרחיב מאמריו, וזה כמו גדר להזהר מנבלות הפה שהיא מן העבירות החמורות, וגם גדר להזהר מספור לשון הרע ונתינת דופי בבריות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על הרחקת הדבור בגנות (בבא בתרא קכג, א): אפילו בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב. ואמרו רבותינו (פסחים ג, ב): כי אחד מן הכהנים אמר לפני רבן יוחנן בן זכאי: הגיע לחלקי מלחם הפנים כשיעור זנב הלטאה! ובדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול.